

REVMATOLOGIJA

1. SPLOŠNI VIDIKI SPECIALIZACIJE

1.1. Namen specializacije

Specializacija je učni in vzgojni proces, v katerem specializant(-ka) pridobi takšno teoretično in praktično znanje ter klinične izkušnje s področja revmatologije, da je sposoben kot specialist samostojno oskrbeti večino bolnikov z akutno in kronično revmatično boleznijo. Z oskrbo je mišljena diagnostika, zdravljenje, rehabilitacija in preprečevanje bolezni.

Specialist bi moral biti usposobljen za samostojno načrtovanje in opravljanje raziskovalnih projektov, usposobljen mora biti za posredovanje pridobljenega znanja in izkušenj v pedagoškem procesu na do- in podiplomski ravni.

1.2. Trajanje in struktura specializacije

Specialistično izobraževanje iz revmatologije **traja 6 let** in je sestavljeno iz:

- **začetnega dela** ("skupno deblo", enoten skupni program), ki traja 24 mesecev,
- **nadaljevalnega dela**, ki traja 36 mesecev, in
- **izbirnega dela**, ki traja 12 mesecev.

1.3. Zaključek specializacije

Glavni mentor ugotovi, da je specializacija opravljena, ko preveri ustreznost trajanja specializacije, izpolnjevanje predpisanih pogojev glede pridobljenega znanja, števila in kakovosti opravljenih posegov in ali so predpisani kolokviji uspešno opravljeni. Specializacija se konča s specialističnim izpitom.

2. PREVERJANJE ZNANJA

Vsak specializant ima svoj list specializanta (knjižico) ter ločeno tudi dnevnik, v katerega vpisuje vse opravljene posege in prve asistence ter svoje strokovne, pedagoške in raziskovalne prispevke.

2.1. Sprotno preverjanje znanja

Za zagotavljanje ustrezne kakovosti specializacije se pridobljeno znanje in sposobnosti specializanta preverjajo s trajnim nadzorom in občasnimi preverjanji – kolokviji.

Nenehen neposredni ali posredni nadzor nad pridobivanjem znanja in sposobnosti izvajajo mentorji. Ta poteka sproti in vsakodnevno. Preverjanje specializantovega znanja poteka v obliki kolokvijev po končanem usposabljanju na posamezni učni enoti. Kolokviji so lahko pisni ali ustni. Znanje se preverja s predstavitev bolnikov, pripravami seminarjev, pregledom literature, pisanjem člankov in sodelovanjem pri raziskavah.

Specializant mora vsaj enkrat letno javno prikazati pridobljeno znanje na način, ki ga vsakokrat sproti določi neposredni ali glavni mentor:

- ♦ predstavitev analize skupine bolnikov ali posameznega zanimivega kliničnega primera na

strokovnem srečanju skupine strokovnjakov v učni ustanovi ali zunaj nje;

- ♦ priprava in vodenje klinične ali klinično-patološke konference s tematiko, ki zajema področje specializacije;
- ♦ objava članka v recenziranem domačem ali tujem strokovnem glasilu s temo iz programa specializacije.

Pogoj za nadaljevanje specializacije so uspešno opravljeni kolokviji in ugodna vsakoletna ocena glavnega mentorja.

Po zadnjem letu specializacije mora specializant predložiti v pisni obliki in javno predstaviti temo s področja specializacije ali raziskovalno delo, ki ga je opravil v zadnjem letu. Predstavitve mora odražati pridobljeno znanje in izkušnje, kritično vrednotenje rezultatov in njihovo umestitev v razpoložljivo temeljno in ožje klinično znanje. Uspešno opravljen zagovor se lahko šteje kot del opravljenega teoretičnega dela specialističnega izpita. O tem odloča predsednik izpitne komisije na predlog glavnega mentorja.

2.2. Specialistični izpit

Praktični del obsega:

- anamnezo in telesni pregled najmanj dveh bolnikov s področja revmatologije, postavljanje delovne oz. diferencialne diagnoze, odrejanje ustreznih preiskav po načelu racionalnosti, oceno dobljenih ugotovitev, izdelavo terapevtskega načrta,
- izvedbo diagnostičnega ali terapevtskega posega iz obveznega ali nadaljevalnega programa specializacije,
- izdelavo izvedenskega mnenja na osnovi predložene dokumentacije in izsledkov preiskav.

Teoretični del je lahko pisni ali ustni.

3. PROGRAM SPECIALIZACIJE

Vsebina programa

3.1. Skupno deblo

Začetni program oziroma »skupno deblo« traja 2 leti (22 delovnih mesecev, 2 meseca dopusta) in poteka po programu skupnega debela specializacije iz interne medicine.

Vsebina programa

1. leto

Poglobljanje teoretičnega in praktičnega znanja s področja interne medicine na internem oddelku. Specializant se podrobneje seznani z internističnim pristopom k bolniku, vključno anamnezo, telesni pregled in odrejanje načrta preiskav ter izbiro zdravljenja. Vadi v opisovanju in oceni: izvidov biokemičnih, hematoloških in drugih laboratorijskih testov, rentgenogramov, sonogramov, EKG, funkcionalnih preiskav posameznih organov. Seznanja se z načini odvzema materiala, njihovo

pripravo v predanalitski fazi ter možnostmi in načini laboratorijske diagnostike v posameznih laboratorijih. Pod neposrednim nadzorom mentorja načrtuje zdravljenje in nadzira njegov potek in uspeh. Seznanja se s škodljivimi učinki zdravil in metodami preprečevanja. Seznanja se z načini vodenja dokumentacije.

2. leto

Specializant opravlja dela kot v prvem letu, vendar tako, da postopoma vse bolj samostojno izvaja diagnostične postopke in odreja zdravljenje, ga nadzira in ocenjuje uspeh. Usposablja se za samostojno delo v nujni internistični dejavnosti. Vključuje se v dežurno službo. Pričenja se vključevati tudi v ambulantno delo. Seznanja se s posameznimi ožjimi področji interne medicine, metodami in tehnikami diagnostike ter specifičnega zdravljenja. Sodeluje pri opravljanju konziliarnega dela.

V tem času se kandidat sreča z vsemi vidiki interne medicine in njenih subspecialnosti, posebna pozornost pa je namenjena skrbi za akutno bolne.

Pričakovana usposobljenost in cilji

Prvo leto sobni zdravnik pod neposrednim nadzorom mentorja, tj. oddelčnega zdravnika, drugo leto samostojni sobni zdravnik pod nadzorom mentorja. Specializant obvlada diagnostiko in zdravljenje nujnih stanj v interni medicini.

3.2. Nadaljevalni program

Ožji del programa specializacije iz revmatologije traja 3 leta (33 delovnih mesecev, 3 meseci dopusta). Izobraževalni program mora zagotavljati takšne okoliščine in možnosti, da specializanti lahko razvijejo klinično usposobljenost na področju revmatskih bolezni. Klinične izkušnje morajo vključevati vse možnosti opazovanja in zdravljenja vseh oblik revmatskih bolezni, tako pri ambulantnih kot pri hospitaliziranih bolnikih. Kandidat mora imeti možnost, da samostojno oceni stanje in prevzame odgovornost za akutne in kronične bolnike, da se tako seznanja z nastankom bolezni in tudi s potekom zdravljenja.

Specializant kot samostojni sobni zdravnik pod posrednim nadzorom mentorja, načrtuje diagnostiko in zdravljenje revmatskih bolezni, opravlja posege kot so punkcije sklepov, biopsije kože, mišice, malih žlez slinavk, temporalne arterije, samostojna ocena rentgenskih slik, orientacijski ultrazvok sklepov, funkcijsko diagnostiko Sjögrenovega sindroma, pregled sinovijske tekočine na kristale, interpretacija imunoseroloških preiskav, predstavljanje bolnikov na histo-patoloških in drugih seminarjih.

Pričakovana usposobljenost in cilji

Specializant v vse večji meri povsem samostojno opravlja delo sobnega zdravnika in samostojnega zdravnika v specialistični ambulanti pod posrednim nadzorom mentorja.

3.3. Izbirni program

Traja 12 mesecev. Vsebina programa: dodatno utrjevanje postopkov diagnostike in terapije s področja revmatskih bolezni po dogovoru z mentorjem in pridobivanje znanj iz revmatologiji sorodnih specialnosti. Delo na tekočem raziskovalnem projektu, doma ali v tujini vključno s pripravo članka v tuji publikaciji in aktivno sodelovanje na domačih in tujih revmatoloških strokovnih srečanjih.

Pročakova usposobljenost in cilji po končani specializaciji

Samostojen, povsem usposobljen strokovnjak na področju revmatskih bolezni, ki obvlada diagnostiko in zdravljenje nujnih stanj v interni medicini in s tem pridobi strokovni naziv specialist revmatolog.

Vsebina nadaljevalnega programa

Izobraževalni program mora zagotavljati takšne okoliščine in možnosti za potrebe specializanta, da ta lahko pridobi znanje iz:

- klinične imunologije
- molekularne medicine
- metabolnih bolezni kosti
- klinične farmakologije
- patologije
- nevrologije z elektrofiziologijo
- slikovnih metod (rentgenska diagnostika, ultrazvok, računalniška tomografija, magnetna resonanca)
- ortopedije s poudarkom na pred in po operativnem zdravljenju bolnikov z revmatsko boleznijo
- fizikalne medicine in rehabilitacije povezane z revmatskimi boleznimi
- psiho-socialnega vidika revmatskih bolezni.

Poleg tega mora izobraževalni program zagotavljati takšne možnosti, da specializant lahko pridobi znanje o širokem spektru revmatskih bolezni, vštveši naslednje:

- revmatoidni artritis
- serološko negativni spondiloartritisi
- s kristali povzročeni artritisi
- infekcijski artritisi
- sistemske bolezni veziva skupaj s prekrivajočimi se sindromi in neopredeljenimi sistemskimi boleznimi veziva
- antifosfolipidni sindrom
- vaskulitični sindromi
- zunaj sklepni revmatizem
- revmatske manifestacije drugih sistemskih in malignih bolezni (sarkoidoza, amiloidoza, pareneoplastični artritis, kronične ledvične odpovedi,..)
- metabolne bolezni kosti
- osteoartrtoza perifernih sklepov in hrbtenice

Izobraževalni program mora zagotoviti okoliščine in možnosti, da si specializant pridobi znanje in usposobljenost za opravljanje naslednjih postopkov:

- slepo punkcijo perifernih sklepov,

- izpiranje sklepa
- izotopsko sinoviorstezo
- UZ perifernih sklepov,
- UZ vodeno punkcijo perifernih sklepov in tetivnih ovojnic
- biopsijo kože, mišic, podkožnega maščevja, malih žlez slinavk in temporalne arterije,
- funkcijsko diagnostiko in druge očne teste za postavitev diagnoze Sjögrenovega sindroma
- teste za opredelitev mišičnih bolezni (mišični status, ishemični test)
- pregled sinovijske tekočine na kristale
- osnove imunoloških testov (indirektna imunofluorescenca, protitočna imunoelektroforeza, encimsko imunski test na trdem nosilcu)

Izobraževalni program mora zagotoviti okoliščine in možnosti, da si specializant pridobi znanje in usposobljenost tolmačiti naslednje:

- osnovne postopke rentgenske diagnostike, ki vključujejo interpretacijo rentgenskih slike perifernih sklepov, hrbtenice in sakroiliakalnih sklepov
- imunoserološke teste
- teste hemostaze
- izsledke histopatoloških, imunofluorescenčnih in imunohistokemičnih preiskav odvzetih bioptičnih vzorcev
- kapilaroskopije
- pletizmografije
- teste pljučne funkcije
- preiskave sinovijske tekočine

Pomembno je, da specializant pridobi znanje v tesni povezavi z drugimi specialnimi področji in da povsod, kjer je mogoče – pridobi praktične izkušnje. Ta področja so:

- Infekcijske bolezni

Specializant se mora seznaniti s principi zdravljenja in odkrivanja okužb pri imunsko oslabeledih bolnikih. Izobraževanja traja 2 meseca.

- Nefrologija

Specializant mora pridobiti znanja s področja klinične nefrologije s posebnim poudarkom na ledvičnih manifestacij bolezni veziva in idiopatičnih vaskulitisov, toksičnem vplivu zdravil na ledvično funkcijo, poznavanjem indikacij, kontraindikacij in zapletov perkutane biopsije ledvic, plazmafereze in imunoadsorbcije.

Izobraževanja traja 2 meseca.

- Pnevmoologija

Specializant se seznanja z pljučnimi manifestacijami revmatičnih bolezni in z diferencilano diagnozo letih, s pljučnimi manifestacijami neželenih učinkov zdravil, kot tudi z indikacijami, kontraindikacijami in zapleti nekaterih diagnostičnih postopkov npr. bronhoskopije z upogljivim bronhoskopom, računalniške tomografije z visoko ločljivostjo in

drugimi slikovnimi metodami, testi pljučnih funkcij itd.

Trajanje usposabljanja znaša 2 meseca.

- Hematologija

Specializant se mora seznaniti s področjem klinične hematologije s posebnim poudarkom na hematoloških manifestacijah bolezni veziva in toksičnem vplivu zdravil na kostni mozeg. Izobraževanja traja 2 meseca.

- Patologija

Specializant mora pridobiti zadostne izkušnje na tem področju, zato se mora redno, aktivno udeleževati klinično-patoloških sestankov.

- Kirurgija

Specializant mora delati v povezavi s kirurgi plastiki in ortopedi, da pridobi znanje in izkušnje iz kirurgije. To vključuje znanje o pripravi na operativni poseg in pooperativnem medikamentoznem zdravljenju in rehabilitaciji.

Trajanje usposabljanja znaša 2 meseca (en mesec na vsakem kliničnem oddelku).

- Fizioterapija

S posebnim poudarkom na revmatičnih boleznih. Izobraževanja traja 2 meseca.

- Raziskovalno delo

Vsi specializanti iz revmatologije morajo obvezno sodelovati pri raziskovalnem delu. Specializant mora imeti na voljo dovolj časa, da se razvije in si prizadeva uresničiti svoje raziskovalne projekte. Poleg kliničnega izobraževalnega programa bi bilo idealno, da bi še eno leto delal samo na raziskovalnem projektu. Časovno usklajevanje tovrstnega raziskovalnega dela ureja mentor.

- Poučevanje

Specializant mora pridobiti tudi izkušnje v poučevanju študentov ali mlajših specializantov in tudi bolnikov, zato se vključuje v redni program izobraževanja v ustanovi, kjer se specializira.

4. OBVEZNI POSEGI IN OBRAVNAVE

Specializant mora samostojno opraviti naslednje posege in ob tem pridobiti potrdilo mentorja, da jih obvlada ter da metode in rezultate korektno in kakovostno interpretira:

- 400 interpretacij imunoloških testov
- 400 interpretacij rentgenskih posnetkov perifernih sklepov (CT, MR?)
- 100 interpretacij rentgenskih posnetkov sakroiliakalnih sklepov in hrbtenice
- 50 interpretacij rentgenskih posnetkov pljuč in srca pri bolnikih z vnetno revmatično boleznijo
- 50 slepih punkcij perifernih sklepov
- 5 izpiranj sklepa
- 20 UZ vodenih punkcij perifernih sklepov

- 10 UZ vodenih punkcij tetivnih ovojnic
- 20 biopsij kože in mišic
- 5 biopsij temporalne arterije
- 20 biopsij malih žlez slinavk
- 20 funkcijskih testov za Sjögrenov sindrom
- 30 pregledov sklepne tekočin na kristale
- 50 ultrazvočnih preiskav kolena
- 50 ultrazvočnih preiskav rame
- 50 ultrazvočnih preiskav kolka
- 50 ultrazvočnih preiskav gležnja
- 50 ultrazvočnih preiskav preostalih sklepov